

Sygn. akt VII Pa 88/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Piotrowska
Sędziowie:	SO Wiesława Szulczewska (spr.) SR del. Justyna Skórzewska

Protokolant: sekr. sądowy Joanna Gawor

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2018 r. na rozprawie w Gdańsku

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko Sądowi Rejonowemu w Elblągu

o przywrócenie do pracy

na skutek apelacji powoda A. K.

od wyroku Sądu Rejonowego w Malborku IV Wydziału Pracy z dnia 26 września 2017 r. sygnatura akt IV P 87/16

oddala apelację.

SSO Wiesława Szulczewska SSO Ewa Piotrowska SSR del. Justyna Skórzewska

Sygn. akt VII Pa 88/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 marca 2016 roku skierowanym przeciwko Sądowi Rejonowemu w Elblągu powód A. K. domagał się przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Elblągu wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Malborku z dnia 28 czerwca 2016 roku wezwano do udziału w sprawie Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Elblągu.

Na rozprawie w dniu 13 września 2017 roku stawił się pełnomocnik pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Elblągu i pozwanego Sądu Rejonowego w Elblągu wnosząc o oddalenie powództwa

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Malborku z dnia 27 czerwca 2017 roku wezwano do udziału w sprawie Sąd Okręgowy w Elblągu.

Pismem z dnia 14 lipca 2017 roku pozwany Sąd Okręgowy w Elblągu wniósł o oddalenie powództwa podnosząc w uzasadnieniu brak legitymacji biernej w postępowaniu, a nadto przedstawił - w zakresie zasadności powództwa - argumentację zbieżną ze stanowiskiem pozwanego Sądu Rejonowego w Elblągu i Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Elblągu.

Wyrokiem z dnia 26 września 2017 r. sygn. akt 87/16 Sąd Rejonowy w Malborku w IV Wydziale Pracy oddalił powództwo w stosunku do Sądu Rejonowego w Elblągu (pkt 1), oddalił powództwo w stosunku do Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Elblągu (pkt 2), oddalił powództwo w stosunku do Sądu Okręgowego w Elblągu (pkt 3).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następujących rozważaniach faktycznych i ustaleniach:

Powód A. K. zatrudniony został w Sądzie Rejonowym w Elblągu kolejno na podstawie:

- umowy o pracę na czas określony w okresie czasu od dnia 02 czerwca 2003 roku do dnia 31 sierpnia 2003 roku w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku aplikanta kuratorskiego z wynagrodzeniem w kwocie 1.501 złotych miesięcznie;
- umowy o pracę na czas określony w okresie czasu od dnia 01 września 2003 roku do dnia 31 grudnia 2003 roku w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku aplikanta kuratorskiego z wynagrodzeniem w kwocie 1.501 złotych miesięcznie.

W dniu 22 czerwca 2004 roku Prezes Sądu Okręgowego w Elblągu mianował powoda od dnia 1 lipca 2004 roku kuratorem zawodowym Sądu Rejonowego w Elblągu.

W dniu 30 czerwca 2008 roku Prezes Sądu Okręgowego w Elblągu mianował powoda od dnia 1 lipca 2008 roku starszym kuratorem zawodowym Sądu Rejonowego w Elblągu.

W dniu 21 czerwca 2012 roku Prezes Sądu Okręgowego w Elblągu mianował powoda od dnia 01 lipca 2012 roku kuratorem specjalistą Sądu Rejonowego w Elblągu.

Przez cały okres zatrudnienia powód wykonywał powierzone mu obowiązki prawidłowo, z dużym zaangażowaniem. Był pracownikiem sumiennym i zdyscyplinowanym.

W dniu 8 grudnia 2015 roku przyznano powodowi nagrodę pieniężną w wysokości 1.000 złotych.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Olecku z dnia 21 maja 2015 roku w sprawie sygn. akt II K 73/11 powód został uznany za winnego dokonania dwóch przestępstw kwalifikowanych z art. 286 § 1 k.k. i skazany na karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby w wymiarze 2 lat. Wyrok uprawomocnił się z dniem 10 listopada 2015 roku. Czyny te popełnił w dniach 2 listopada 1999 roku i 24 kwietnia 2000 roku. Powód złożył do Rzecznika Praw Obywatelskich wnioski o wniesienie na jego korzyść kasacji od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 10 listopada 2015 roku w sprawie II Ka 299/15 utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Olecku z dnia 21 maja 2015 roku w sprawie II K 73/11, który nie został uwzględniony. Sąd Rejonowy w Olecku nie orzekł środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych albo zakazu wykonywania zawodu przez powoda.

Prezes Sądu Okręgowego w Elblągu decyzją z dnia 11 grudnia 2015 roku stwierdził, że stosunek pracy z powodem uległ rozwiązaniu mocy prawa z jego winy, bez wypowiedzenia powołując się na treść art. 32 ust. 1 pkt 3 ustawy o kuratorach sądowych. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że stosunek pracy z kuratorem zawodowym ulega z mocy prawa rozwiązaniu z jego winy, bez wypowiedzenia, w związku z zawnioną utratą uprawnień koniecznych do

wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku wobec utraty nieskazitelnosci charakteru na skutek prawomocnego skazania powoda wyrokiem Sądu Rejonowego w Olecku w sprawie II K 73/11.

Od powyższej decyzji powód w dniu 15 grudnia 2015 roku wniósł odwołanie do Ministerstwa Sprawiedliwości domagając się uchylania zaskarżonej decyzji Prezesa Sądu Okręgowego w Elblągu i przywrócenia do pracy na zajmowanym dotychczas stanowisku.

Postanowieniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 lutego 2016 roku nie uwzględniono odwołania powoda i utrzymano w mocy decyzję Prezesa Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 11 grudnia 2016 roku.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie był bezsporny. Strony nie kwestionowały twierdzeń co do okoliczności faktycznych.

Z powyższych względów nie budziły wątpliwości Sądu Rejonowego wszelkie dowody z dokumentów zgromadzone w materiale dowodowym; treść tych dowodów potwierdzała twierdzenia co do okoliczności faktycznych przedstawiane przez strony.

Sporna była jedynie ocena okoliczności faktycznych jako podstawa stwierdzenia rozwiązania stosunku pracy z powodem.

Wskazano, iż zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych rozwiązanie stosunku pracy z kuratorem zawodowym może nastąpić, w drodze wypowiedzenia, w razie:

- 1) otrzymania negatywnej oceny pracy, potwierdzonej ponowną taką oceną, która nie może być dokonana wcześniej niż po upływie 4 miesięcy;
- 2) likwidacji sądu lub jego reorganizacji, jeżeli nie jest możliwe przeniesienie kuratora na inne stanowisko w tym samym okręgu;
- 3) trwałej utraty zdolności fizycznej lub psychicznej do pracy na zajmowanym stanowisku, jeżeli nie ma możliwości przeniesienia kuratora do innej pracy, odpowiedniej do jego stanu zdrowia i kwalifikacji zawodowych, albo gdy kurator odmawia przejścia do takiej pracy (ust. 1). Okres wypowiedzenia stosunku pracy wynosi 3 miesiące i kończy się ostatniego dnia miesiąca (ust. 2).

W myśl art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych stosunek pracy z kuratorem zawodowym ulega z mocy prawa rozwiązaniu z jego winy, bez wypowiedzenia, w razie:

- 1) prawomocnego orzeczenia sądu karnego pozbawienia praw publicznych albo zakazu wykonywania zawodu;
- 2) prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną wydalenia ze służby kuratorskiej;
- 3) zawnionej utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku.

Rozwiązanie stosunku pracy z kuratorem bez wypowiedzenia może nastąpić także w razie jego nieobecności w pracy z powodu choroby trwającej dłużej niż rok lub odosobnienia ze względu na chorobę zakaźną w okresie pobierania z tego tytułu zasiłku, a także w razie usprawiedliwionej nieobecności w pracy z innych przyczyn - po upływie okresów przewidzianych w art. 53 Kodeksu pracy (ust.2).

Kwestię wygaśnięcia stosunku pracy kuratora określa art. 26 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych: Stosunek pracy z kuratorem zawodowym wygasa w wypadkach określonych w Kodeksie pracy lub z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia dokonanego przez prezesa sądu okręgowego (ust. 1). Stosunek pracy z kuratorem zawodowym wygasa również w wypadku zrzeczenia się przez niego obywatelstwa polskiego (ust. 2).

Procedurę odwoławczą od decyzji pracodawcy określa art. 30 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, który wskazuje, że od decyzji w sprawach wypowiedzenia lub rozwiązania stosunku pracy z kuratorem zawodowym, przeniesienia na inne stanowisko bądź zawieszenia w pełnieniu obowiązków, kurator może, w terminie 7 dni, wnieść odwołanie do Ministra Sprawiedliwości (ust. 1). W sprawach o roszczenia ze stosunku pracy stosuje się przepisy Kodeksu pracy (ust. 2).

Z kolei art. 105 ustawy odsyła w sprawach nieuregulowanych w ustawie do kuratorów zawodowych oraz aplikantów kuratorskich do stosowania przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 30 § 4 kodeksu pracy (kp) w oświadczeniu pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony lub o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia powinna być wskazana przyczyna uzasadniająca wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy.

Zgodnie z art. 56 kp pracownikowi, z którym rozwiązano umowę o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie, przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowanie. O przywróceniu do pracy lub odszkodowaniu orzeka sąd pracy (§ 1). Przepisy art. 45 § 2 i 3 kp stosuje się odpowiednio (§ 2).

Zgodnie z art. 45 § 2 i 3 kp sąd pracy może nie uwzględnić żądania pracownika uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy, jeżeli ustali, że uwzględnienie takiego żądania jest niemożliwe lub niecelowe; w takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu (ust. 2). Przepisu § 2 nie stosuje się do pracowników, o których mowa w art. 39 i 177, oraz w przepisach szczególnych dotyczących ochrony pracowników przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę, chyba że uwzględnienie żądania pracownika przywrócenia do pracy jest niemożliwe z przyczyn określonych w art. 41¹; w takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu.

Wysokość odszkodowania określa art. 58 kp. Odszkodowanie, o którym mowa w art. 56 kp, przysługuje w wysokości wynagrodzenia za okres wypowiedzenia. W przypadku rozwiązania umowy o pracę zawartej na czas określony odszkodowanie przysługuje w wysokości wynagrodzenia za czas, do którego umowa miała trwać, nie więcej jednak niż za okres wypowiedzenia.

Zgodnie z art. 8 kodeksu pracy nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy wskazał, iż doszedł do przekonania, że legitymowanym biernie pozwanym pracodawcą w niniejszej sprawie jest Sąd Rejonowy w Elblągu. Zgodnie bowiem z art. 3 kp pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników. Zgodnie zaś z art. 460 § 1 kpc zdolność sądową i procesową ma także pracodawca, chociażby nie posiadał osobowości prawnej, a w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zdolność tę ma organ rentowy i wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności. Sąd Rejonowy w Elblągu stanowi wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę, a przez to posiada status pracodawcy, a w konsekwencji posiada niezależną od Skarbu Państwa zdolność sądową i procesową w sprawach z zakresu prawa pracy.

W ocenie Sądu Rejonowego rozwiązanie stosunku pracy z powodem nastąpiło z naruszeniem przepisów art. 32 ust. 1 pkt 3 ustawy o kuratorach sądowych. Zdaniem ww. Sądu pozwany pracodawca przyjął jako podstawę stwierdzenia rozwiązania z mocy prawa stosunku pracy niewłaściwe ustalenia. W przypadku powoda, na skutek skazania prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Olecku na karę pozbawienia wolności, nie doszło do zawinionej utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku.

Wskazano, iż myli się pozwany Sąd Rejonowy w Elblągu zrównując znaczenie przesłanki „utrata uprawnień” z utratą przymiotu „nieskazitelności charakteru” wobec prawomocnego skazania. Przyjęcie takiego zapatrywania byłoby

sprzeczne z zasadą zakazu wykładni homonimicznej. W obowiązujących przepisach prawa pracy ustawodawca posługuje się pojęciem utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku m.in. art. 52 kp.

Z utrwalonych poglądów w orzecnictwie i literaturze przedmiotu wynika, iż w takim przypadku chodzi o wszystkie sformalizowane (potwierdzone dokumentem) wymogi kwalifikacyjne, bez których wykonywanie pracy na danym stanowisku jest niedopuszczalne (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 9 stycznia 2012 roku, sygn. akt III PK 39/11, w Legalis). Wskazuje się, że przepis art. 52 kp, w zakresie „utraty uprawnień”, może znaleźć zastosowanie w przypadku pracowników wykonujących pracę na stanowiskach, na których wymagane jest posiadanie specjalistycznych kwalifikacji i uprawnień zawodowych (zob. komentarz do art. 52 kp w Kodeks pracy. Komentarz. pod redakcją dr hab. Krzysztofa Walczaka, wydanie XXIII, 2017, w Legalis). Inaczej rzecz ujmując, przesłanka „utraty uprawnień” odnosi się jedynie do grona pracowników, których praca wymaga określonych przez prawo uprawnień, np. kierowców, operatorów określonych maszyn i urządzeń, projektantów i budowniczych, pracowników dozoru górniczego, fachowych pracowników opieki zdrowotnej (zob. komentarz do art. 52 kp w Kodeks pracy. Komentarz. pod redakcją prof. Wojciecha Muszalskiego, wydanie XI, 2017, w Legalis).

Przedstawione wyżej znaczenie terminu „uprawnienie” znajduje potwierdzenie przy zastosowaniu wykładni gramatycznej. Podaje się, że „uprawnienie” to prawo do czego, możliwość działania w zakresie objętym prawnymi przepisami (Mały Słownik Języka Polskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995 roku, s. 984); przysługujące urzędowo prawa do czegoś. Wskazuje się przy tym na zwroty frazeologiczne: korzystać z uprawnień, przekroczyć uprawnienia. (Słownik Języka Polskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s.480).

Ustawodawca nie zdecydował się na zdefiniowanie przesłanki „nieskazitelność charakteru”. Zgodnie zaś z regułami języka polskiego „nieskazitelny” znaczy tyle co „taki, któremu nie można nic zarzucić; nieposzlakowany, szlachetny, prawy, uczciwy” (Mały Słownik Języka Polskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995 roku), zaś przez nieskazitelny charakter należy rozumieć taki charakter, „który jest moralnie bez zarzutu” (patrz w Słowniku Języka Polskiego, tom 3, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007).

Z powyższego zdaniem Sądu Rejonowego wynika, że zakres znaczenia terminu „uprawnienie” nie obejmuje swoim znaczeniem przymiotów charakteru osoby, jej cech osobistych i wrodzonych oraz jej kwalifikacji moralnych. W tym świetle, w ocenie ww. Sądu, przyjmowanie, iż zakres znaczeniowy terminu „uprawnienie” obejmuje znaczenie pojęcia „nieskazitelność charakteru” stanowi błąd logiczny z rodzaju przesunięcia kategoryjnego. Pojęcia te pod względem znaczeń nie krzyżują się; zbiory znaczeń obu terminów mają charakter rozłączny.

Na takim stanowisku stanął również Sąd Najwyższy w wyroku z 11 stycznia 2006 roku w sprawie o sygn. akt II PK 122/05. Zdaniem Sądu Najwyższego ocena, że strażnik miejski nie ma nienagannej opinii (art. 24 pkt 5 ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o strażach gminnych, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 706), nie oznacza zawinionej utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku, uzasadniającej rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia (tak w tezie wyroku Sądu Najwyższy z 11 stycznia 2006 roku, sygn. akt II PK 122/05, w: Legalis).

W tym świetle, w ocenie Sądu Rejonowego, brak było podstaw do stwierdzenia w trybie art. 32 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, że stosunek pracy z powodem uległ z dniem 11 grudnia 2015 roku rozwiązaniu z mocy prawa z jego winy, bez wypowiedzenia. Na skutek prawomocnego orzeczenia Sądu Rejonowego w Olecku nie doszło jego zdaniem do utraty uprawnień koniecznych do wykonywania zawodu kuratora; nie orzeczono wobec powoda środka karnego w tym zakresie. W konsekwencji Sąd Rejonowy uznał decyzję Prezesa Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 11 grudnia 2015 roku za naruszającą przepisy ustawy o kuratorach.

Mimo stwierdzenia naruszenia przepisów o rozwiązywaniu stosunku pracy z powodem Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że brak jest podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda, a więc przywrócenia powoda do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy.

Wskazano, zgodnie z art. 45 § 2 kp sąd pracy może nie uwzględnić żądania pracownika przywrócenia do pracy, jeżeli ustalą, że uwzględnienie takiego żądania jest niemożliwe lub niecelowe; w takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu. Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, iż powództwo nie zasługuje na uwzględnienie nawet poprzez zasądzenie odszkodowania z uwagi na sprzeczność żądania powoda ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa w świetle zasad współżycia społecznego (art. 8 kp). Mimo że powyższe klauzule generalne wywodzą się z ustroju państwa komunistycznego PRL, jednak nie wyłącza to użyteczności tych klauzul w warunkach ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej po 1990 roku (patrz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 października 2000 roku, sygn. akt SK 5/99, w Legalis). Przy czym, akcentuje się, że przepis art. 8 otrzymuje zmienione znaczenie, w szczególności w zakresie społecznej funkcji prawa podmiotowego, a także relacji między interesem prywatnym a interesem (dobrem) ogółu (System Prawa Prywatnego, Prawo cywilne – część ogólna, Tom I, s. 402-404, Warszawa 2012, Wydawnictwo CH Beck).

Analizując żądanie powoda pod tym kątem ww. Sąd zwrócił uwagę, że zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kuratorem zawodowym może być mianowany ten, kto m.in. jest nieskazitelnego charakteru. Skazanie powoda wyrokiem Sądu Rejonowego w Olecku w sprawie II K 73/11 na karę pozbawienia wolności w związku z popełnieniem przez powoda zarzucanych przestępstw kwalifikowanych z art. 286 § 1 kk w okolicznościach wskazanych w uzasadnieniu wyroku w sprawie II K 73/11 przemawia zdaniem Sądu Rejonowego za przyjęciem, iż powód utracił przymiot nieskazitelnego charakteru, który jest niezbędny do wykonywania pracy na stanowisku kuratora sądowego.

Zauważono, że system prawa nie zawiera definicji legalnej terminu „nieskazitelnego charakteru”. Ustawodawca stosuje rozwiązania legislacyjne polegające na zrównaniu określonych zdarzeń prawnych ze skutkiem w postaci utraty nieskazitelnego charakteru (art. 30 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 roku o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne). Zgodnie z ust. 1 art. 30 ustawy prawomocne orzeczenie Sądu, stwierdzające fakt złożenia przez osobę lustrowaną niezgodnego z prawdą oświadczenia, jest równoznaczne z utratą kwalifikacji moralnych niezbędnych do zajmowania funkcji publicznych określanych w odpowiednich ustawach jako: nieskazitelnego charakteru, nieposzlakowana opinia, nienaganna opinia, dobra opinia obywatelska bądź przestrzeganie podstawowych zasad moralnych.

W tym świetle ww. Sąd zważył na rodzaj i okoliczności popełnionego przestępstwa przez powoda, a także wziął pod uwagę rodzaj winy przypisanej powodowi. Powód dopuścił się dwukrotnie przestępstw stanowiących oszustwo, zaś czyny, który przypisano powodowi miały charakter umyślny. Zdaniem ww. Sądu rodzaj popełnionych występów wywołuje poważne wątpliwości co do poziomu etycznego powoda niezbędnego do pełnienia funkcji kuratora a postać winy przypisana powodowi wskazuje na rażące lekceważenie porządku prawnego przez powoda. Takie zachowanie powoda należy uznać za równoznaczne z utratą przymiotu nieskazitelnego charakteru.

Z powyższych względów, w ocenie Sądu Rejonowego sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa byłoby uwzględnienie żądania przywrócenia powoda do pracy, a nawet zasądzenie odszkodowania, w sytuacji, gdy powód utracił kwalifikacje moralne niezbędne do sprawowania funkcji kuratora. Nie do pogodzenia z ideą zawodowej służby kuratorskiej jest sankcjonowanie stanu, w którym osoba, której Państwo powierza obowiązki związane z procesem resocjalizacji osób skazanych nie jest osobą o nieposzlakowanej opinii. W tych warunkach skorzystanie przez powoda z prawa podmiotowego w postaci roszczenia o przywrócenie do pracy należy traktować jako nadużycie prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 1998 roku, sygn. akt I PKN 502/98, w: Legalis). Inaczej rzecz ujmując, w przypadku powoda doszłoby do korzystania z prawa podmiotowego wbrew celowi, jakiemu prawo to ma służyć w świetle zasad i reguł obowiązujących w służbie kuratorskiej, ale także zasad obowiązujących w społeczeństwie w stosunku do osób zatrudnionych w wymiarze sprawiedliwości na odcinku realizacji zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym w ramach wykonywania orzeczeń sądowych.

Nie mogło mieć znaczenia w sprawie, że do popełnienia przestępstw przez powoda doszło przed podjęciem pracy na stanowisku kuratora tj. w roku 1999 i 2000. Zgodnie z art. 42 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia

2 kwietnia 1997 roku każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu. Zatem dopiero prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w Olecku w sprawie II K 73/11 obalił domniemanie niewinności powoda pozwalając na traktowanie powoda jako osoby skazanej.

W takim stanie rzeczy – zdaniem Sądu Rejonowego – powód nie może pełnić obowiązków zawodowego kuratora sądowego, a konsekwencji powództwo należało oddalić w całości.

W ocenie ww. Sądu w niniejszej sprawie właściwym podmiotem, który powinien występować w charakterze pozwanego pracodawcy jest Sąd Rejonowy w Elblągu, którym powód świadczył pracę. Wobec braku legitymacji procesowej biernej pozostałych pozwanych wezwanych w sprawie tj. Sądu Okręgowego w Elblągu i Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Elblągu, powództwo należało oddalić.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód zaskarżając go w części tj. co do punktu I gdzie Sąd Rejonowy w Malborku oddalił powództwo w stosunku do Sądu Rejonowego w Elblągu, zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 5 k.p.c. w zw. z art. 477 zdanie drugie k.p.c. w zw. z art. 300 k.p. oraz w zw. z art. 45 § 2 k.p. przez brak pouczenia powoda o roszczeniach wynikających z przytoczonych przez niego faktów, w świetle okoliczności uzasadniających w ocenie Sądu nieuwzględnienie żądania powoda przywrócenia go do pracy, a w związku z tym o orzekaniu w przedmiocie odszkodowania, co w konsekwencji uzasadniało także potrzebę pouczenia powoda o możliwości zmiany żądania pozwu, czego brak skutkowało pozbawieniem powoda możliwości zgłoszenia stosownych do stanu sprawy wniosków dowodowych, a co za tym idzie możliwości obrony swych praw, o czym mowa w art. 379 pkt. 5 k. p. c.;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 45 § 2 w zw. z art. 8 k. p. przez niesłuszne uznanie, iż przywrócenie do pracy powoda jest nadużyciem przez powoda prawa i jest sprzeczne ze społeczno gospodarczym przeznaczeniem prawa w świetle zasad współzycia społecznego;

3. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k. p. c. przez naruszenie zasady, iż Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału poprzez dowolne uznanie, że:

- powód utracił w wyniku uprawomocnienia się wyroku Sądu Rejonowego w Olecku w sprawie II K 73/1 1 przymiot nieskazitelności charakteru,

- przymiot nieskazitelności charakteru uniemożliwia kontynuowanie przez powoda pracy na stanowisku kuratora sądowego, czego posiadanie w świetle obowiązujących przepisów jest jedynie niezbędne do powołania kandydata na to stanowisko,

4. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k. p. c. w związku z zastosowaniem art. 8 k.p. przez nierozważenie wbrew obowiązującej zasadzie swobodnej oceny dowodów z uwzględnieniem doświadczenia życiowego wszystkich dowodów zebranych w sprawie oraz brak porównania, rozważenia i oceny zachowania się obu stron i wyprowadzenia stąd wniosków co do zasadności postawienia powodowi zarzutu nadużycia prawa podmiotowego wynikającego z naruszenia zasad współzycia społecznego przez stronę pozwaną:

- w związku z postawieniem powodowi zarzutów popełnienia przestępstwa wszczęte w jego sprawie postępowanie wyjaśniające zostało przez Prezesa Sądu Okręgowego w Elblągu w dniu 03 czerwca 2009 roku umorzono z uwagi na brak związku zarzucanego powodowi czynu z zakresem obowiązków służbowych kuratora sądowego, a także z uwagi na fakt, iż mianowany on został kuratorem sądowym w dniu 01 lipca 2004 roku, a więc bez mała w 4 lata po dokonaniu zarzucanych mu czynów,

- Sąd Rejonowy w Olecku w wyroku II K 73/11 nie orzekł wbrew wnioskowi oskarżyciela środka karnego w postaci zakazu wykonywania przez powoda zawodu kuratora sądowego,

- powód od czerwca 2003 roku do czerwca 2012 roku przeszedł nienagannie wszystkie szczeble kariery zawodowej przewidziane ustawą o kuratorach zawodowych,
- powód był wielokrotnie nagradzany przez pozwanego za wzorowe wykonywanie obowiązków służbowych,
- w dniu 30 maja 2014 roku powód został pozytywnie zaopiniowany przez przełożonego - Prezesa Sądu Rejonowego w Elblągu,

5. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 328 § 2 k. p. c. w zakresie braku wskazania podstawy faktycznej zastosowania jedynie w odniesieniu do powoda normy z art. 8 k.p. w sytuacji:

stwierdzenia naruszenia przez pozwanego przepisów art. 32 ust. 1 pkt. 3 ustawy o kuratorach sądowych, posiadanych w aktach sprawy informacji o przebiegu kariery zawodowej powoda,

Posiadania w aktach sprawy opinii przełożonych o powodzie związanych z wykonywaniem przez niego obowiązków służbowych, udokumentowanych faktów nagradzania powoda za wzorowe wykonywanie obowiązków służbowych, po uprawomocnieniu się wyroku Sądu Rejonowego w Olecku.

Podnosząc powyższe zarzuty powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, względnie o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa i przywrócenie powoda do pracy na poprzednich warunkach.

W załączniku do protokołu z dnia 26 lipca 2018 r. powód wskazał, iż nie figuruje w kartotece karnej KRK na dzień 25 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jest bezzasadna i jako taka nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy dokonał analizy materiału dowodowego, poczynił właściwe ustalenia faktycznego, skutkiem czego zaskarżony wyrok zawiera trafne

i odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Okręgowy podziela dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne i aprobuje argumentację prawną przedstawioną w motywach zaskarżonego wyroku, nie zachodzi zatem potrzeba ich szczegółowego powtarzania

(zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997r., II UKN 61/97, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1999r., I PKN 521/98). Zgodnie bowiem z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 15 maja 2007 roku w sprawie V CSK 37/07, surowsze wymagania odnośnie do oceny zgromadzonego materiału i czynienia ustaleń

na potrzeby wydania orzeczenia ciąży na Sądzie odwoławczym wówczas, gdy odmiennie ustala on stan faktyczny w sprawie niż to uczynił Sąd I instancji. Inaczej jest natomiast wtedy, gdy orzeczenie wydane na skutek apelacji zmierza do jej oddalenia, a tym samym utrzymuje w mocy ustalenia poczynione przez Sąd I instancji. W takim bowiem przypadku, jakkolwiek wyrok sądu odwoławczego powinien opierać się na jego własnych i samoistnych ustaleniach, za wystarczające można uznać stwierdzenie, że przyjmuje on ustalenia faktyczne i prawne Sądu I instancji jako własne.

Przechodząc do oceny zasadności zarzutów apelacyjnych podnieść należy, iż w pierwszej kolejności rozważeniu podlegają zarzuty prawa procesowego, ponieważ ocena zasadności naruszenia prawa materialnego może być dokonana dopiero po stwierdzeniu, że ustalenia stanowiące podstawę faktyczną zaskarżonego orzeczenia zostały dokonane zgodnie z przepisami prawa procesowego.

I tak, apelant stawia zarzut nieważności postępowania, twierdząc iż Sąd winien w myśl art. 5 k.p.c., (zgodnie z którym w razie uzasadnionej potrzeby sąd może udzielić stronom i uczestnikom postępowania występującym w sprawie bez

adwokata lub radcy prawnego niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych) poinformować go o tym, iż w sprawie możliwym było zasądzenie odszkodowania

W związku z powyższym wskazać należy, iż zgodnie z wypracowanym w orzecznictwie poglądem, nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 KPC ma miejsce wówczas, gdy w następstwie naruszenia przez sąd przepisów postępowania strona, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania, w szczególności zaprezentowania przed sądem swoich racji, przedstawienia swoich twierdzeń faktycznych, zgłoszenia dowodów na ich poparcie, odniesienia się do argumentów i dowodów prezentowanych przez stronę przeciwną, odniesienia się do przeprowadzonych już przez sąd dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2002 r., sygn. akt I PKN 400/2001, OSNP 2004/9 poz. 152; z dnia 21 czerwca 1961 r., sygn. akt III CR 953/60, Nowe Prawo 1963/1 str. 117 z glosą W. Siedleckiego). Naruszeniem prawa do obrony są takie uchybienia procesowe popełnione przez sąd, które w praktyce uniemożliwiają stronie podjęcie stosownej obrony.

Nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw wymaga stwierdzenia takiego naruszenia przepisów postępowania, którego skutkiem jest niemożność działania strony w postępowaniu lub w jego istotnej części. Chodzi zatem tylko o takie uchybienia procesowe, które faktycznie uniemożliwiły stronie podjęcie obrony przed wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2013 r., I CSK 654/12; z dnia 26 września 2014 r., IV CZ 52/14; z dnia 12 lutego 2015 r., IV CZ 113/14; z dnia 20 listopada 2015 r., I CSK 888/14).

Stwierdzenie nieważności postępowania wymaga zatem w pierwszej kolejności rozważenia, czy w konkretnej sprawie nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a następnie - czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony oraz, czy pomimo zaistnienia tych dwóch przesłanek, strona mogła bronić swoich praw. Dopiero w razie kumulatywnego spełnienia tych wszystkich warunków można mówić o prowadzącym do nieważności postępowania pozbawieniu strony możliwości obrony swoich praw (tak por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 23 czerwca 2016 r. II PZ 12/16).

Zważyć należy, iż nieudzielenie przez sąd niezbędnych pouczeń może w niektórych, uzasadnionych przypadkach prowadzić do naruszenia zasady równouprawnienia stron (uczestników postępowania nieprocesowego), a to z kolei prowadzi do nieważności postępowania w przypadku gdy strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego). Nieważność postępowania sąd rozpatruje z urzędu.

W analizowanym stanie faktycznym Sąd nie dostrzegł takiego uchybienia. Pouczenia na mocy art. 5 k.p.c. nie mają bowiem charakteru merytorycznego - mają one dotyczyć czynności procesowych, Sąd nie udziela bowiem co do zasady materialno-prawnych porad stronie. Jednak zgodnie z art. 477 k.p.c. w postępowaniu z zakresu prawa pracy przewodniczący poucza pracownika o roszczeniach wynikających z przytoczonych przez niego faktów. Zgodnie zaś z art. 56 § 2 k.p. odsyłającym do stosowanych odpowiednio przepisów art. 45 § 2 i 3 k.p. sąd pracy może nie uwzględnić żądania pracownika przywrócenia do pracy, jeżeli ustali, że uwzględnienie takiego żądania jest niemożliwe lub niecelowe. W takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu. Tym samym uznać należy, iż roszczenie powyższe ma charakter alternatywny w związku z czym Sąd miał prawo samodzielnie zdecydować które z nich zastosować - a tym samym orzekając o ewentualnym odszkodowaniu nie orzekałby ponad żądanie, w związku z czym nie miał obowiązku pouczenia merytorycznego strony.

Wskazać także należy, iż bez znaczenia pozostaje fakt, iż skarżący nie figuruje na dzień 25 lipca 2018 r. jako karany w kartotece karnej KRS. Zatarcie skazania jest bowiem pewnego rodzaju fikcją prawną i nie oznacza że skazania nie było. Sąd dokonuje przy tym oceny stanu faktycznego na dzień rozwiązania z powodem umowy o pracę.

Dalej w apelacji powód podnosi zarzut dotyczący naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 233§ 1 k.p.c.

W tym kontekście wskazać należy na utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego, który wielokrotnie eksponował w swych orzeczeniach, że dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie

wadliwości dokonanych ustaleń, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego nie odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinni wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, LEX nr 52753). Jeżeli zaś z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu - na podstawie tego materiału dowodowego - można było wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo - wbrew zasadom doświadczenia życiowego - nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok SN z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906). Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w przepisie art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie "wszechstronnego rozważenia zebranego materiału" (a zatem, jak podkreśla się w judykaturze, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności). Ramy swobodnej oceny dowodów muszą być zakreślone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i waży ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego.

W kontekście uzasadnienia powyższego zarzutu należało przeprowadzić analizę i wykładnię pojęcia nieskazitelnego charakteru i rozważyć czy utrata przymiotu nieskazitelnego charakteru uniemożliwia kontynuowanie przez powoda pracy na stanowisku kuratora sądowego.

Zważyć należy, iż posiadanie nieskazitelnego charakteru to cecha wynikająca z regulacji prawnej zawierającej typowy zwrot niedookreślony.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o kuratorach sądowych:

Kuratorem zawodowym może być mianowany ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru;
- 3) jest zdolny ze względu na stan zdrowia do pełnienia obowiązków kuratora zawodowego;
- 4) ukończył wyższe studia magisterskie z zakresu nauk pedagogiczno-psychologicznych, socjologicznych lub prawnych albo inne wyższe studia magisterskie i studia podyplomowe z zakresu nauk pedagogiczno-psychologicznych, socjologicznych lub prawnych;
- 5) odbył aplikację kuratorską;
- 6) zdał egzamin kuratorski.

W szczególności nie można tracić z pola widzenia, iż funkcjonowanie kuratorskiej służby sądowej zależy w dużej mierze od doboru i wyszkolenia kadry kuratorskiej. Realizacja licznych, różnorodnych i złożonych zadań, które ustawodawca nałożył na kuratorów, wymaga także zróżnicowanych i wysokich kwalifikacji osobowościowych, merytorycznych i moralnych. Kurator powinien być skoncentrowany na podopiecznym i jego dobru oraz dobru społeczeństwa, w imieniu którego pracuje z podopiecznym. Powinien mieć zdolność właściwej oceny sytuacji i adekwatnych do niej zachowań. Jako wychowawca, doradca, osoba pomagająca powinien mieć predyspozycje do tego, aby stać się autorytetem dla osób ukształtowanych w środowisku pozbawionym pozytywnych wzorców i autorytetów. Ponadto kurator, jako organ wykonawczy sądu, mający znaczną autonomię w zakresie swojego działania i wykonujący zawód

cieszący się zaufaniem publicznym, powinien spełniać wysokie kryteria pod każdym z wymienionych względów. Mieli tego świadomość zarówno przedstawiciele środowiska kuratorskiego, jak i powołany w Ministerstwie Sprawiedliwości Zespół do spraw reformy kurateli sądowej, a także autorzy projektów ustaw o kurateli (począwszy od projektu z 1989 r.) i o kuratorach, którzy postawili wysokie wymagania kandydatom na kuratora zawarte m.in. w omawianym art. 5 ww. ustawy. Wymagania te stawiane kuratorom sądowym, określone w art. 5 ust. 1 u.k.s., są niemal identyczne z przewidzianymi dla kandydatów na stanowisko sędziego sądu rejonowego (por. art. 61 § 1 pkt 1-4 i 6 p.u.s.p.). Jest to bezsprzecznie wyraz dążenia do określenia standardu na poziomie najwyższym oraz - jest to wyraz tendencji do ujednoczenia kwalifikacji moralnych stawianych pracownikom wymiaru sprawiedliwości, pełniącym szczególnie ważne funkcje społeczne.

Tym samym nie bez przyczyny ustawodawca określił surowe wymogi stawiane osobom ubiegającym się o tę funkcję. Skoro jest on osobą zaufania publicznego, mającą szczególnie dawać dobry przykład, to z pewnością nie można uznać iż taka osoba może być sprawcą przestępstwa umyślnego .

W okresie międzywojennym Sąd Najwyższy podjął próbę zdefiniowania pojęcia nieskazitelności charakteru stwierdzając, że „przez osoby nieskazitelności charakteru rozumieć należy osoby nie tylko nie karane za czyny hańbiące lub antyspołeczne, lecz posiadające ponadto kwalifikacje etyczne nieprzeciętne, bo nie dopuszczające skazy, nawet takiej, którą ogół zwykł traktować pobłaźliwie” (postanowieni z dnia 18 stycznia 1933 r., II. K.Adw. 7/32),

Współcześnie pojęcie „nieskazitelności charakteru” należy tłumaczyć dynamicznie, w sposób ekstensywny, dążąc raczej do skatalogowania cech, tworzących paradygmat kuratora, niż podejmując wysiłki w celu objaśnienia wyrażenia „nieskazitelny” oraz „charakter”. W piśmiennictwie wielokrotnie czyniono próby takiego opisu tego pojęcia. W związku z tym można twierdzić, że kandydat na kuratora powinien być uczciwy, pracowity, nieposzlakowany, zrównoważony, sumienny, odważny, cierpliwy, o wysokiej kulturze osobistej, bystry, uprzejmy, samokrytyczny, otwarty intelektualnie oraz obdarzony wewnętrznym poczuciem niezależności. Powinien jasno wyrażać swoje myśli, rozumować dyskursywnie, dobrze pisać, być wrażliwy, ale zarazem surowy i rygorystyczny w stosowaniu przepisów, oraz mieć wysokie poczucie sprawiedliwości i słuszności, z jednoczesną skłonnością do rozumnego kompromisu. Niektórzy autorzy podkreślają również, że powinien mieć optymistyczne usposobienie oraz unormowaną sytuację osobistą i rodzinną (por. np. T. Petrykowski: Kwalifikacje fizyczne i moralne sędziego, „Głos Sądownictwa” 1938, nr 2, s. 92; B. Stelmachowski: Wyrok w procesie cywilnym, Poznań 1939, s. 21; H. Kempisty: Ustrój sądów. Komentarz, Warszawa 1966, s. 130; W. Michalski: Sędziowie - próba ujęcia modelowego, „Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego” 1987, nr 26, s. 3; A. Peyrefitte: Wymiar sprawiedliwości między ideałem a rzeczywistością, Warszawa 1987, s. 128; J. Mokry w: Osobowość sędziego a niezawisłość sędziowska, Studia z prawa postępowania cywilnego, Księga pamiątkowa ku czci Zbigniewa Resicha, Warszawa 1985, s. 211; K. Piasecki: Organizacja wymiaru sprawiedliwości w Polsce, Warszawa 1995, s. 117 - podaję za J. Gudowski (red.): Komentarz..., s. 167-168). Oprócz wymienionych cech należy zwrócić uwagę również na takie, jak: wolność od uzależnień, brak konfliktów i gorszących zachowań, przykładowy styl życia, a także empatia, zaufanie do ludzi, troska o innych. Przesłanka ta ma ujednoczyć kwalifikacje moralne pracowników wymiaru sprawiedliwości, pełniących szczególnie odpowiedzialne funkcje społeczne.

Zwrócić należy uwagę, iż zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratur (Dz.U. Nr 162, poz. 1125) urzędnikiem może być osoba, która nie była karana za przestępstwo popełnione umyślnie. Podobnie stanowił projekt ustawy kuratorskiej w art. 6 ust. 1 pkt 1. Natomiast rządowy projekt ustawy o kurateli sądowej wprowadzał w art. 11 pkt 2 wymaganie niekaralności za jakiegokolwiek przestępstwo. Uznano jednak że nieskazitelność charakteru kumuluje również niekaralność za przestępstwo, dlatego rezygnację z jej ustawowego zapisu należy uznać za uzasadnioną. (A. Martuszewicz, A. Rzepniewski, Ustawa o kuratorach sądowych – fakty i komentarz do wybranych zasad ustrojowych kurateli sądowej 2002 r. „Kurator w społeczeństwie obywatelskim” 2003, nr 7 (51), Biuletyn Biura Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu,)

Sąd Rejonowy słusznie wskazał, iż powód na skutek prawomocnego skazania za przestępstwo utracił przymiot nieskazitelności charakteru, jednocześnie jednak brak było podstaw do stwierdzenia w trybie art. 32 ust. 1 pkt 3 ustawy

z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, że stosunek pracy z powodem uległ z dniem 11 grudnia 2015 roku rozwiązaniu z mocy prawa z jego winy, bez wypowiedzenia. Na skutek prawomocnego orzeczenia Sądu Rejonowego w Olecku nie doszło bowiem do utraty uprawnień koniecznych do wykonywania zawodu kuratora; nie orzeczono wobec powoda środka karnego w tym zakresie. Powództwo nie zasługiwało jednak na uwzględnienie nawet poprzez zasądzenie odszkodowania z uwagi na sprzeczność żądania powoda ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa w świetle zasad współżycia społecznego (art. 8 kp). O ile do czasu zakończenia postępowania karnego oskarżony korzysta z domniemania niewinności, z dniem uprawomocnienia się wyroku karnego A. K. stał się skazanym za przestępstwo oszustwa, co podważa jego uczciwość i wiarygodność, a tym samym zaprzecza dawaniu rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu kuratora. Skazanie powoda daje podstawę do stwierdzenia, że jego zachowanie winno być oceniane jako rażące naruszenie norm postępowania zgodnie z etyką wykonywania zawodu zaufania publicznego jakim jest zawód kuratora. Podważa jego odpowiedzialność, sumienność, wiarygodność oraz nieskazitelną charakter, a zatem dyskwalifikuje go w sferze etyczno - moralnej jako kuratora.

Zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego artykuł 8 k.p. dotyczy nadużycia, a nie naruszenia prawa. Konstrukcja ta obejmuje przypadki, w których zachowanie określonego podmiotu spełnia formalnie wszystkie wymagania przewidziane prawem, natomiast z innych - pozaprawnych - względów (np. społecznych czy moralnych) zachowanie to nie zasługuje na ochronę prawną. Świadczy to o tym, że treść klauzuli generalnej zawartej w art. 8 k.p. ujęta została przedmiotowo, a nie podmiotowo. Nie kształtuje ona praw podmiotowych, nie zmienia i nie modyfikuje praw, jakie wynikają z innych przepisów prawa. Przepis ten upoważnia sąd do oceny, w jakim zakresie, w konkretnym stanie faktycznym, działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie jego prawa i nie korzysta z ochrony prawnej (wyrok SN z dnia 5 maja 2016r., sygn. akt II PK 65/15, LEX nr 2052414).

Przepis art. 8 k.p. określa dwie postacie nadużycia prawa. Pierwszą z nich jest korzystanie z prawa wbrew jego społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu, czyli celowi, jakiemu prawo ma służyć, drugą natomiast polega na korzystaniu z prawa w warunkach sprzecznych z zasadami współżycia społecznego (to jest regułami, które nie będąc normami prawnymi, określają zachowania ludzi w ich wzajemnych stosunkach, a więc zgodnie z wymaganiami moralności, uznanymi regułami obyczajowymi oraz zasadami etycznego i uczciwego postępowania - por. wyrok SN z dnia 11 stycznia 2008 r., I PK 167/07, OSNP 2009, nr 5-6, poz. 59, wyrok SN z dnia 15 listopada 2006 r., I BP 12/06, OSNP 2008 nr 1-2, poz. 3 i orzeczenia tam powołane).

Bezpodstawnie skarżący zarzuca wyrokowi Sądu I instancji naruszenie art. 8 k.p., przez uznanie, że żądanie powoda przywrócenia do pracy lub zasądzenia odszkodowania stoi w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. W związku z tym zarzutem należy wskazać, że ocena, czy w konkretnym wypadku ma zastosowanie norma art. 8 k.p., mieści się w granicach swobodnego uznania sędziowskiego, po uwzględnieniu całokształtu okoliczności faktycznych konkretnej sprawy (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 9 lutego 2007 r., I BP 15/06, OSNP 2008 nr 7-8, poz. 92; 11 września 1961 r., I CR 693/61, OSN 1963 Nr 2, poz. 31; 6 stycznia 2009 r., I PK 18/08, OSNP 2010 nr 13-14, poz. 156; 6 grudnia 2012 r., I PK 128/12). Ocena ta należy zatem do sądu i można ją podważyć, gdy jest oczywiście nietrafna.

Konstrukcja nadużycia prawa podmiotowego (art. 5 k.c., art. 8 k.p.) ma charakter wyjątkowy i może być zastosowana tylko po wykazaniu wyjątkowych okoliczności (tak SN w wyroku z dnia 4 października 2011 roku, I PK 48/11LEX nr 1125243). Stosowanie art. 8 k.p. (podobnie jak analogicznego art. 5 k.c.) oznacza pozbawienie danego podmiotu możliwości korzystania z prawa, które mu w świetle przepisów prawa przedmiotowego przysługuje. Prowadzi to więc zawsze do osłabienia zasady pewności prawa i przełamuje domniemanie korzystania z prawa w sposób zgodny z zasadami współżycia społecznego i jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem. Z tego względu zastosowanie przez sąd konstrukcji nadużycia prawa jest dopuszczalne tylko wyjątkowo i musi być szczegółowo uzasadnione (tak SN w wyroku z dnia 6.04.2011r., II PK 254/10, LEX nr 949026).

W analizowanej sytuacji sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa byłoby uwzględnienie żądania przywrócenie powoda do pracy, a nawet zasądzenie odszkodowania, w sytuacji, gdy powód utracił kwalifikacje moralne niezbędne do sprawowania funkcji kuratora Nie do pogodzenia z ideą zawodowej służby kuratorskiej jest sankcjonowanie stanu, w którym osoba, której państwo powierza obowiązki związane z procesem resocjalizacji

osób skazanych nie jest osobą o nieposzlakowanej opinii. W tych warunkach skorzystanie przez powoda z prawa podmiotowego w postaci roszczenia o przywrócenie do pracy należy traktować jako nadużycie prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 1998 roku, sygn. akt I PKN 502/98, w: Legalis). Inaczej rzecz ujmując, w przypadku powoda doszłoby do korzystania z prawa podmiotowego wbrew celowi, jakiemu prawo to ma służyć w świetle zasad i reguł obowiązujących w służbie kuratorskiej, ale także zasad obowiązujących w społeczeństwie w stosunku do osób zatrudnionych w wymiarze sprawiedliwości na odcinku realizacji zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, Jednocześnie nieprawidłowym byłoby wskazanie że powód swoim zachowaniem naruszył przepis art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o kuratorach sądowych. Art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wskazuje wymóg posiadania nieskazitelnego charakteru jako jednego z warunków mianowania na kuratora i stanowi przymiot osoby, a nie obowiązek. Przy tej okazji warto wskazać, dzieląc trafny pogląd autora Komentarza do art. 11 ustawy Tadeusza Jedynaka (LeksisNeksis, 2014), że obowiązki kuratora można podzielić na takie, które wynikają z pełnionej roli zawodowej, czyli „obowiązki kuratora”, oraz takie, które stanowią zespół przewidzianych prawem czynności mających na celu prawidłowe wykonanie zadań, czyli „obowiązki kuratorskie”. Te pierwsze mają postać powinności i norm zachowań osób sprawujących „urząd” kuratora, określają, co powinny one robić, jak postępować, aby być dobrym kuratorem, realizującym wysokie standardy moralne i humanistyczne. Tego rodzaju obowiązki wymieniono przede wszystkim w rocie ślubowania (art. 6 ust. 1 u.k.s.) i należą do nich: wykonywanie zadań zgodnie z prawem, sumiennie i rzetelnie, dbałość o dobro Rzeczypospolitej Polskiej, dbałość o dobro podopiecznego, zachowanie tajemnicy (zawodowej), przestrzeganie zasad etyki zawodowej. W przypadku służby kuratorskiej wymagane są większe kwalifikacje etyczne niż w przypadku większości zawodów, co wynika z charakteru tej pracy. Kurator to niejako „oczy i uszy” sądu w terenie - Sąd opiera się na jego opiniach spostrzeżeniach i sprawozdaniach i dlatego konieczne jest pełne zaufanie do kuratora sądowego. Osoba skazana za przestępstwo pospolite -oszustwa nie jest osobą, której można zaufać. Kurator pracuje z osobami zdemoralizowanymi i nie mających dobrych wzorców osobowych w domu, dlatego też powinien świecić im przykładem.

Tym samym zarzut dotyczący naruszenia zarówno art. 233 kpc jak i art. 8 kp jest nieuzasadnionym.

Powód ponosił nadto, iż w związku z postawieniem jemu zarzutów popełnienia przestępstwa wszczęte w jego sprawie postępowanie wyjaśniające zostało początkowo przez Prezesa Sądu Okręgowego w Elblągu w dniu 03 czerwca 2009 roku umorzono z uwagi na brak związku zarzucanego powodowi czynu z zakresem obowiązków służbowych kuratora sądowego, a także z uwagi na fakt, iż mianowany on został kuratorem sądowym w dniu 01 lipca 2004 roku, a więc bez mała w 4 lata po dokonaniu zarzucanych mu czynów, co jednak pozostaje bez znaczenia dla wyniku niniejszego postępowania, bo do czasu zakończenia postępowania karnego obowiązuje domniemanie niewinności oskarżonego – a obecnie Sąd bada jedynie podstawy leżące u podstaw rozwiązania z nim umowy o pracę wskazane w oświadczeniu złożonym pracownikowi.

W kontekście powyższego zważyć też należy, iż jako niezasadne, a co najmniej nie mogące mieć wpływu na treść rozstrzygnięcia, zostały przez Sąd uznane tezy stawiane przez apelanta, a stanowiące również uzasadnienie do zarzutu dotyczącego naruszenia treści przepisu art. 233 k.p.c., iż Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę faktu, iż powód wykonywał swą pracę nienagannie i był nagradzany.

Zważyć bowiem należy, iż art. 30 § 4 k.p. wymaga oceny wypowiedzenia/oświadczenia o rozwiązaniu umowy bez wypowiedzenia wyłącznie w granicach przyczyn leżących u jego podstaw. To bowiem wskazane w oświadczeniu przyczyny określają kognicję sądu pracy i formułują okoliczności istotne dla przedmiotowego postępowania. Tym samym powoływane przez stronę skarżącą ww. okoliczności nie powinny być badane w niniejszym postępowaniu, ponieważ nie mogą wpłynąć na treść rozstrzygnięcia. Przedmiotem niniejszego postępowania nie było bowiem ustalenie stosunku powoda do swoich obowiązków pracowniczych, czy też badanie jego postawy w kontekście prowadzonych rozmów dyscyplinujących. Jak wskazywano we wstępnej części rozważań - Sąd skupia się w niniejszym postępowaniu wyłącznie na ustaleniu prawdziwości, konkretności i rzeczywistości przyczyn dotyczących rozwiązania umowy o pracę W przypadku podzielenia odmiennego stanowiska uznać by należało za dopuszczalne wtórne

wykazywanie przez pracodawcę przyczyn wypowiedzenia (art. 30 § 4 a contrario k.p.), a tym samym pozorności ochrony praw pracownika przewidzianych przepisami Kodeksu pracy.

W apelacji strony pozwanej postawiono również zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., dotyczący prawidłowości sporządzenia przez Sąd I instancji uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Przyjmuje się, że taki zarzut procesowy może być usprawiedliwiony tylko w wyjątkowych okolicznościach, kiedy treść uzasadnienia orzeczenia sądu uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia oraz czyni niemożliwym ustalenie, czy prawo materialne i procesowe zostało przez sąd należycie zastosowane. W niniejszej sprawie okoliczność taka nie zachodzi. Sąd I instancji w treści uzasadnienia zawarł wszystkie konieczne elementy, wymienione w art. 328 k.p.c. - wskazał fakty, które uznał za udowodnione, dowody, na których się oparł, przyczyny, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności, oraz wyjaśnił podstawę prawną wyroku. Treść uzasadnienia pozwala na poddanie orzeczenia kontroli instancyjnej. Wbrew twierdzeniom strony skarżącego szczegółowo wskazano którym dowodom Sąd dał wiarę w jakim zakresie i dlaczego. Motywy rozstrzygnięcia są dla Sądu Okręgowego jasne. Nie sposób także przyjąć, że nie są jasne dla strony, skoro w apelacji sformułowała ona zarzuty odnoszące się do rozstrzygnięcia, przywołując to, co Sąd I instancji zawarł w pisemnym uzasadnieniu wyroku.

Skoro apelacja okazała się bezzasadna, to na zasadzie art. 385 kpc podlegała oddaleniu, co skutkowało orzeczeniem przez Sąd Okręgowy jak w sentencji.

SSO Wiesława Szulczewska SSO Ewa Piotrowska SSR del. Justyna Skórzewska